

This work is licenced under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna

PRIKAZ
ZBORNIKA

Primljeno: 8. 7. 2025.
Prihvaćeno: 24. 11. 2025.

Zbornik radova s 37. međunarodnoga znanstvenog skupa Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku: Jezik i migracije

Zbornik radova *Jezik i migracije* Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku pruža uvid u radove predstavljene na 37. međunarodnome znanstvenom skupu *Jezik i migracije*. Društvo djeluje s ciljem promicanja znanstvenih postignuća iz područja primijenjene lingvistike, ali i razvijanja interesa za jezik među učenicima i studentima. Skupovi okupljaju stručnjake koji se bave različitim pitanjima primijenjene lingvistike. Tridesetsedmi skup Društva održan je na Filozofskome fakultetu u Osijeku od 15. do 17. lipnja 2023. godine te je, uz hrvatske, okupio i inozemne izlagače. Zbornik je objavljen u nakladi Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku (HDPL) u Zagrebu, u rujnu 2024. godine. Urednici su Zbornika Leonard Pon i Ivana Šarić Šokčević.

Cilj je godišnjih skupova HDPL-a unaprijediti dostignuća u okviru primijenjene lingvistike te predstaviti različite metodološke pristupe u provedbi jezičnih istraživanja. Održanim izlaganjima na godišnjemu skupu 2023. obuhvaćene su različite jezikoslovne teme: ovladavanje inim jezikom, frazeologija, leksikologija, leksikografija, morfologija, semantika, sintaksa, sociolingvistika, dijalektologija, prevođenje te jezik struke.

Uzimajući u obzir nedavne migracije hrvatskoga, ukrajinskoga, azijskoga i afričkoga stanovništva u razvijeniye države Europske unije, u središtu je pozornosti radova okupljenih u ovome zborniku odnos jezika i migracija te načini na koje valovi suvremenih migracija oblikuju jezik danas. Zbornik obuhvaća 19 radova i opsega je 400 stranica. Radovi su pisani na hrvatskome, engleskome i njemačkome jeziku. Zbornik se tematski može podijeliti na pet dijelova, a započinje predgovorom koji donosi kratak osvrt na radove naglašavajući njihovu tematsku i metodološku raznovrsnost.

Prvim su dijelom Zbornika obuhvaćeni radovi u kojima autori pišu o ovladavanju inim jezikom te izazovima poučavanja i učenja inoga jezika (str. 11–145). U sedam radova predstavljeni su rezultati provedenih istraživanja

čiji su ispitanici raznoliki: srednjoškolci, studenti engleskoga i njemačkoga kao stranoga jezika na razini B2, inojezični govornici engleskoga kao jezika struke, inojezični govornici te izvorni govornici hrvatskoga jezika. Radovi tematiziraju učeničke strategije učenja, razlike u učenju na daljinu i u učionici, razinu ovladanosti frazemima, ali i specifičnim jezičnim sredstvima u pisanoj jezičnoj produkciji. Tako autorica Zrinka Fišer uspoređuje rezultate učenja jezika *online* i uživo te ističe važnost prilagodbe strategija poučavanja potrebama učenika. Također, autorica ističe da statističkom analizom provedenom *SPSS 20 Softwareom* nisu utvrđene značajne razlike između nastave *online* i u učionici te da je u odnosu na uspjeh u učenju bitno proučiti varijable poput dobi i motivacije. Autorica zaključuje da *online* učenje nema negativan utjecaj na uspjeh učenika u učenju. Nadalje, rad autorice Tamare Verežan bavi se izvanučioničkim oblikom učenja te proučavanjem učeničkih strategija učenja u takvim uvjetima. Autorica ohrabruje učitelje da u svoju nastavu uključuju i izvanučioničke oblike rada. Uz to, autorica smatra korisnim poticati učenike na izradu *podcasta* i videa, no i na uporabu aplikacija za učenje. Osim toga, pojedini radovi bave se teškoćama koje se javljaju u studenata inoga jezika pri uporabi kohezivnih sredstava. Tako autorice Manuela Karlak i Ivana Šarić Šokčević u radu *Der Gebrauch der Subjunkturen in argumentativen Texten kroatischer DaF-Studierender* predstavljaju rezultate analize uporabe subjunktora u inojezičnim raspravljačkim tekstovima izvornih govornika hrvatskoga jezika, studenata germanistike na razini B2. S jedne strane, autorice utvrđuju zadovoljavajuću ovladanost pojedinim subjunktorima, poput subjunktorom *weil*. S druge strane, javljaju se teškoće pri uporabi drugih subjunktora u vidu primjerenosti te uklopljenosti u tekst. Najčešće su pogreške studenata pri uporabi subjunktora vezane za pravopis, funkciju te poredak riječi u rečenici. Autorice zaključuju da studenti najčešće rabe uzročne te značenjski neutralne veznike poput *und*, *aber*, *weil* i *wegen*, a čija je uporaba primjerenija jezičnoj produkciji korisnika na razini A2. Nadalje, autori Damir Horga i Ines Carović u radu *Mjere govorne fluentnosti u čitanju na inom i materinskom jeziku* uspoređuju govornu fluentnost inojezičnih i izvornih govornika hrvatskoga jezika. Uporabom alata za analizu govora *Praat* autori utvrđuju razlike s obzirom na fluentnost u čitanju kraćega proznoga teksta, basne na hrvatskome jeziku. *Praat* mjeri broj i trajanje fluentnih i nefonematskih segmenata, stanki, grešaka te ponavljanja. Temeljem dobivenih rezultata može se zaključiti da inojezični govornici zaostaju za izvornima u tempu artikulacije i govora, a autori vjeruju da bi zaostajanje nematerinskih za izvornim govornicima u tempu bilo i veće da je riječ o analizi spontanoga

govora. Autori također ističu da je ponekad izazovno utvrditi predstavlja li prekid govora disfluentnost ili je prekid posljedica sintaktičke i informacijske organizacije teksta.

Rad plenarne predavačice Hrisztaline Hrisztove-Gotthardt bavi se proučavanjem problema jezične integracije migranata u Švicarskoj te ispituje primjerenost metode testiranja kojom se nastoji utvrditi razina integracije imigranata. Takav je instrument švicarski *fide* test. Sukladno preporukama ALTE (*Association of Language Testers in Europe*), *fide* test može se primijeniti čak i onda kad su ispitanici nepismeni ili kada je razina pismenosti vrlo niska. Autorica ističe i da je izrada testa u imigracijske i integracijske svrhe iznimno složen i zahtjevan zadatak. U nastavku, autorice Katarina Aladrović Slovaček, Ana Magašić i Tihana Bilešić predstavljaju rezultate analize uporabe frazema u svojem radu te utvrđuju da studenti i srednjoškolci poznaju i razumiju velik broj frazema, no da ih ne koriste često. Autorice utvrđuju da ispitanici teže prepoznaju povijesne i biblijske frazeme. Navedeno ukazuje na neodvojivost izvanjezičnoga znanja i komunikacijske jezične kompetencije te na možebitnu nezadovoljavajuću razinu čitalačke pismenosti kod srednjoškolaca i studenata. Naposljetku, rad autorica Tíme Bockovac i Valentine Sabolić predstavlja rezultate istraživanja u kojemu su ispitanici srednjoškolci, a predmet je istraživanja stav srednjoškolaca prema hrvatskome jeziku kao jeziku manjina. Autorice zaključuju da je kod većine srednjoškolaca prisutan pozitivan stav prema hrvatskome kao manjinskome jeziku u Mađarskoj.

Drugi dio Zbornika nudi pregled triju radova o temi jezika struke, a koji se odnose na specifičnosti jezika prava, pomorstva i forenzike (str. 147–213). Rad autorice Jane Kegalj tematizira razinu tekstne uklopljenosti pravnih prijevoda međunarodnih propisa u hrvatski registar pravnoga jezika. Korpusi se sastoje od pomorskopravnih tekstova na engleskome i hrvatskome jeziku. Zanimljivi su i radovi u kojima su predstavljene analize stvarne komunikacije te spontanoga govora ispitanika: autorica Sandra Tominac Koslovich tako zaključuje da u stvarnoj pomorskoj radiokomunikaciji na engleskome jeziku može doći do odstupanja od propisane jezične komunikacije uporabom skraćenica, dok autorica Iva Bašić prepoznaje da pune stanke ili disfluentnost mogu biti važan govorni marker za prepoznavanje specifičnosti govornika, što posljedično može doprinijeti i radu forenzičnih fonetičara koji proučavaju idiosinkratična obilježja govornika.

Radovi iz područja kognitivne lingvistike nalaze se u trećemu dijelu Zbornika (str. 215–273). Rezultate analize uporabe političkih i humoriističnih memova iz bosanskohercegovačkoga javnoga diskursa u svojem

radu iznose autorice Sanja Berberović, Nihada Delibegović Džanić te Amila Hadžibeganović. Autorice utvrđuju da uporaba memova ima ulogu u postizanju određenih retoričkih ciljeva poput kritike upućene društvu i politici. Autorice Amela Ćurković i Đelaludina Šukalić također analiziraju uporabu metafora, i to u novinskim člancima tijekom izvještavanja o izbjegličkim krizama. Autorice smatraju da je važno razumjeti uporabu metafora zbog razvijanja uključivoga i pristojnoga jezika. Takav je jezik važan i za razvoj suosjećanja te rušenje predrasuda prema izbjeglicama. Naposljetku, autor Vlado Sušac proučava uporabu metafora iz *online* brošura Hrvatske turističke zajednice. Analizom mrežnih stranica autor primjećuje ponavljanje, redundanciju i klišeje kad je riječ o upotrijebljenim metaforama.

Četvrti dio Zbornika obuhvaća tematski raznorodnije radove (str. 276–358). Ti radovi obuhvaćaju teme iz područja prevođenja, dijalektologije i sociolingvistike. Autorica Andrea Rogošić u svojem radu proučava prijevodne strategije elemenata kulture u talijanskim sinkronizacijama komedija na engleskome jeziku. Takve se strategije odnose na retenciju, generalizaciju, supstituciju, službeni ekvivalent, specifikaciju te izostavljanje. Kvantitativnom analizom korpusa utvrđeno je da su najčešće prijevodne metode kad je riječ o elementima kulture retencija, generalizacija i supstitucija. Autorice Antonia Luketin Alfirević te Lucija Jukić analiziraju jezični krajolik Bologne. Analiza je usmjerena na natpise u dijelu grada kojemu gravitira mlada, studentska populacija te na jezike koji se pojavljuju na tim natpisima. Autorice zaključuju da je prisutna višejezičnost i u službenim i u neslužbenim natpisima. U službenim su natpisima najzastupljeniji talijanski i latinski jezik, dok se u neslužbenim natpisima najčešće pojavljuje engleski jezik, što s obzirom na njegov status *lingue france* ne iznenađuje. Višejezičnost u svojem radu tematizira i autorica Maša Plešković, posebice nestanak višejezičnosti u Rijeci. Tako autorica proučava fenomen izumiranja fijumanskoga idioma, kojega je zbog egzodusa velikoga dijela njegovih govornika za vrijeme Drugoga svjetskog rata u Rijeci sve manje. U radu su navedene i izjave fijumanskih govornika o temi izumiranja njihova jezika. Neki su od istaknutih uzroka nestanka fijumanskoga idioma gubitak nacionalne svijesti, ukidanje dvojezičnosti u Rijeci, složenost morfologije hrvatskoga jezika poput brojnih padeža, izostanak prijenosa jezika na mlađe članove zajednice, ali i društvena stigmatizacija i neprihvatanje Fijumana u zajednici. Nadalje, autorica Daša Farkaš u svojem se radu bavi ovisnim odnosima u rečenicama te objašnjava da je metodološki pristup *banke stabala* izvrstan za kvalitetan jezični opis jer pruža jasan uvid u realizaciju ovisnosnih odnosa.

Peti te ujedno i posljednji dio Zbornika obuhvaća dva rada iz područja frazeologije (str. 359–398). Autorica Maja Čužić izlaže rezultate analize idiomatskih izraza u francuskome i hrvatskome jezičnom korpusu iz koje proizlazi da su između navedenih jezika prisutne sličnosti u uporabi frazema te idiomatskih izraza sa strukturom fonetske riječi, sveze riječi te rečenice. Naposljetku, autorica Ana Jelčić u svojem radu predstavlja rezultate kontrastivne analize izraza u hrvatskome i u njemačkome jeziku, a kojima se označavaju emocije. Analizom poredbenih frazema s fitonimskom komponentom autorica utvrđuje da se u obama jezicima takvi frazemi koriste za izražavanje *negativnih* emocija poput *straha*, *ljutnje* i *tuge*. Autorica objašnjava da temelj korpusa čini leksikografska građa hrvatskoga i njemačkoga jezika koja uključuje jednojezične, dvojezične, opće i frazeološke rječnike.

Radovi zbornika *Jezik i migracije* zajedno čine jedinstven doprinos primijenjenoj lingvistici. Teme su radova raznolike, baš kao i metodologija provedenih istraživanja. Osim što prikazuju kako migracije oblikuju današnji jezik, radovi svojom tematskom i metodološkom raznovrsnošću predstavljaju neiscrpan izvor informacija kao i polazište za postavljanje novih istraživačkih pitanja. Zbornik je stoga namijenjen svima onima koji se bave ili žele baviti primijenjenom lingvistikom te jezikom općenito.

Marija Petrić

petricmarija164@gmail.com

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

